

**Theologiæ Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et
Exercitiis Accommodatæ Libri IV**

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

Contr. III. Vtrum Christus condignè satisfecerit pro peccato humani
generis, & ejusdem reparationem condignè promeruerit, vtrum illius
Merita sint valoris Infiniti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

CONTROVERSIA III.

Utrum Christus condignè satisfecerit pro peccato Humani generis, & ejusdem Reparationem condignè promeruerit, & utrum illius Merita sint Valoris infiniti.

§. I.

Affirmativa Sententia auctoritas.

85. **C**erta Catholicorum contra Pelagianos & Abaylardanos doctrina est, quod Christus nos condignè redemerit, idque pluribus locis docent Sacra pagina, dum dicunt, satisfactionem Christi superabundantem. ad Rom. 5.

Scotus tamen, Durandus, Gabriel, Almainus & Medina apud Vasquez d. 5. c. 1. & Suarez d. 4. f. 3. docuerunt, opera Christi habuisse hanc condignitatem per denominationem extrinsecam, ab acceptatione Dei, à qua etiam opera puri hominis potuissent habere condignitatem: sicut si quis creditori acceptanti vnum florenum pro centum, solveret vnum florenum, posset dici condignè solvisse.

86. Dicendum tamen est, Christi opera ex se condignitatem habuisse ad satisfaciendum pro culpa & poena totius generis humani. Probat 1. auctoritate SS. PP. S. Athanasius in *Evangelium de Cruce & Pass. Dom.* ait, Christum parva magnis compensasse. S. Chrysostomus serm. 11. in c. 5. Ep. ad Rom. ait, Christum multò plura quam debebamus, solvisse, tantòque plura, quantò guttulatam exiguum pelagus excedit immensum.

87. Verum hic ipse valor & sufficientia Rationibus etiam comprobari solet, ostendendo, Christi opera omnes habuisse conditiones, quæ, & quo modo ad condignam satisfactionem requiruntur. Septem autem conditiones in questionem veniunt, utrum & quo modo requirantur. Prima est, ut id quod offertur, sit æquale offensæ, eâ æqualitate, quam præcedente controversiâ ostendimus deesse satisfactioni puræ creaturæ. Secunda; ut sit ad alterum. Tertia; ut sit à Persona quæ offendit. Quarta; ut sit ex aliis indebitis. Quinta; ut non sit ex acceptis à creditore, seu ab offenso. Sexta; ut non sit ex bonis ipsius creditoris seu offensi. Septima; ut non possit ab offenso repudiari.

§. II.

Utrum opera Christi habuerint debitam æqualitatem cum offensâ qua tali.

88. **D**ICO 1. Opera Christi habuerunt eam æqualitatem in ratione satisfactionis, quam diximus deesse cuicunque operi bono puræ creaturæ. Probat. Non esset perfectio Dei, quin esset imperfectio, posse contemnere opera per-

sonæ æquæ dignæ, ac est ipse Deus offensæ, quæ proinde sunt infiniti valoris, excedenti infinitè omne obsequium, quod à pura creatura peccatrice exigere potest: ergo quidquid deditur in operibus puræ creaturæ, habetur in operibus Christi.

89. Confirmatur. Satisfactio Christi decrevit ex illo capite, ex quo decrevit satisfactio puræ creaturæ, nempe ex vilitate satisfaciendi deinde crescit ex pluribus capitibus quibus decrevit offensæ. Nam offensæ decrevit ex vilitate offendentis, ex gravitate tentationum, & ex imperfecta cognitione Personæ offensæ, contra satisfactionem Christi crescit ex firmitate resolutionis ad bonum, ex plenitudine cognitionis Scientiæ, ac denique ex dignitate personæ satisfaciendi, quæ influit in augmentum satisfactionis secundum totum suum esse reale, sine illa limitatione: at verò dignitas personæ offensæ tantum influit objectivè in augmentum satisfactionis secundum esse intentionale, & limitatè, ob limitatam cognitionem illius dignitatis: ergo non tantum adæquat, sed etiam superat gravitatem offensæ.

90. Objici potest hoc sophisma. Infinita offensæ crescit ex duobus capitibus seu principiis, nempe ex dignitate Personæ offensæ, & ex vilitate personæ offendentis: atqui infinitas satisfactionis Christi tantum crescit ex vno principio, nempe ex dignitate Personæ satisfaciendi: ergo non adæquat offensam. R. Distingueno majorem, vel primum membrum antecedentis: crescit ex duobus principiis constitutivibus respectu vnum principium, ita quidem, ut non possit intelligi crescere ex vno illorum sine respectu ad alterum, concedo, secus, nego. Ratio est. Nam Dignitas aut vilitas secundum se non faciunt crescere offensam: si enim vili vili offendit, non crescit offensæ ex vilitate: sed offensæ crescit ex Vilitate & Dignitate comparatè sumpta, hoc est, vna comparatà, cum altera, sic constituunt vnum principium.

§. III.

Utrum Satisfactio Christi fuerit sufficiens ad Alterum.

91. **R**atio dubitandi est obvia. Nam Christus est ille ipse Deus, qui est offensus: ergo Christus est satisfaciens: ergo satisfactio non distinguitur realiter ab offenso. Hoc non obstante

DICO 2. Satisfactio Christi fuit sufficienter ad alterum. Probat. Ad satisfactionem non requiritur alteritas Physica, sed sufficienter alteritas civilis seu Moralis. Sed hæc convenit satisfactioni Christi: ergo &c. Major probatur. Ad satisfactionem vtiq; non requiritur major alteritas quam ad Justitiam: sed ad hanc sufficit Alteritas Moralis seu civilis: ergo etiam ad satisfactionem sufficit. Minor declaratur in eo-

emplis. Quæstor, seu Collector, quatenus gerit personam tam Ministri publici, quam subditi, exigit à se contributionem. Provisor publicus potest nomine Reipublicæ emere frumentum à seipso ut habet rationem Civis: Tutor & Curator potest solvere Pupillo vel Minorenni, & illius nomine acceptare, vel e contra sibi nomine pupilli solvere debitum. Executor Testamenti potest sibi ipsi solvere Legatum in Testamento relictum: atqui in his omnibus non intervenit alteritas physica, sed tantum civilis seu Moralis, quatenus scilicet eadem persona Physicè considerata, fungitur duabus personis: ergo pari modo Christus dominus, qui per assumptionem humanæ Naturæ constitutus est caput generis humani, representabat Genus humanum; quatenus verò simul erat Deus, gerebat Personam offensam: ergo sub hac duplici consideratione poterat sibi satisfacere.

92. Ceterum, requirebatur insuper alteritas physica Naturarum, qualis est inter Naturam divinam & humanam: nam actus satisfactorij non poterant formaliter procedere à Natura Divina, quæ non est capax arduitatis, doloris, humilitationis, orationis &c. Sicut ergo hæc alteritas naturæ necessaria erat, atque etiam sufficiebat, ut Christus dici posset orare Deum, illi obedire, se illi humiliare &c. ita etiam sufficiebat ad condigne satisfaciendum.

§. IV.

An satisfactio Christi fuerit satisfactio illius qui offendit.

Ratio dubitandi est, quia Christus non peccavit, sed Genus humanum descendens ab Adamo: ergo non satisfecit Christus pro culpa propria, sed pro aliena: ergo non satisfecit ipse offensor.

Card. de Lugo docet, Satisfactionem Christi non posse rectè dici, *satisfactionem nostram*, sed tantum *pro nobis*. Si enim satisfactio Christi esset aliquo modo nostra, tunc debuisset necessariò acceptari: hoc autem reputat Lugo absurdum, ob rationem infra referendam & solvendam; ubi etiam videbimus, verum hoc legitime sequatur ex illo antecedente, & an contineat aliquod inconveniens.

93. DICO 3. Satisfactio Christi rectè dicitur: *esse nostra*. Ita in terminis S. Thomas mox citandus, ex quo etiam ratio conclusionis redditur. Satisfactio Capitis est satisfactio membrorum & totius corporis, & hoc tam in physico quam in politico & mystico corpore verum est. atqui Christus fuit & est Caput nostrum politicum & mysticum: ergo satisfactio illius est satisfactio nostra. Minor est certa, & continetur apertè in S. Scriptura pluribus locis. Solùm est inter Scholasticos controversum, an constituatur caput formaliter & adæquatè per solam unionem hypostaticam, vel an insuper requiratur pactum, seu consensus Dei, sicut Adam constitutus est caput no-

strum per Decretum seu pactum. Hoc posterius sentiunt communiter Theologi: Illud prius tenet Recentior Hispanus, citans pro se P. Vasquez v. 48. c. 4. n. 17. sed reverà hoc Vasquez non habet, sed solum docet, quòd gratia Capitis potiùs consistat in vniione, quam in Gratia habituali, eò quòd per Vnionem habuerit Christus vim condignè satisfaciendi pro nobis, & influendi in sua membra; quæ Gratia nulli alteri poterat convenire. Verùm ad præsens institutum nihil interest, quid in hoc puncto verius sit: satis est, quòd fuerit Caput nostrum.

94. Nunc ergo probatur major propositio Authoritate simul, & ratione. S. Thomas q. 48. a. 2. movet in terminis difficultatem præsentem, his verbis. [Videtur, quòd Passio Christi non causaret nostram salutem per modum satisfactionis. Eiusdem enim videtur esse satisfacere, cuius est peccare &c. sed Christus non peccavit: ergo ipse non satisfecit.] Respondet deinde his verbis. [Ad primùm dicendum, quòd Caput & membra sunt quasi vna persona mystica, & ideo satisfactio Christi ad omnes fideles pertinet, sicut ad sua membra] & q. seq. a. 1. in C. ait, quòd Christus tanquam caput nostrum, redemerit nos tanquam membra, sicut si homo per aliquod opus meritorium quod manu exerceret, redimeret se à peccato quod pedibus commisisset: sicut enim naturale corpus est vnum, ex membrorum diversitate consistens, ita tota Ecclesia, quæ est mysticum corpus Christi, computatur quasi vna persona cum suo capite, quod est Christus.] Hæc S. Thomas, cui in hoc puncto adheret P. V. Vadinius d. 2. dub. 4. §. 1.

95. Confirmatur. Adamus ex eo quòd fuerit constitutus caput humani generis in hunc finem, ut in posteros transfunderet vel Iustitiam originalem, vel privationem illius, peccando fecit, ut omnes posteri dicerentur, *peccasse in Adamo*: ergo pariter quia Christus constitutus est caput nostrum in eum finem, ut nos Deo reconciliaret, ita pro nobis satisfecit, ut rectè dici possimus in Christo satisfecisse.

Objicies. Si satisfactio Christi esset satisfactio nostra, sequeretur, quòd non iustificaremur gratis, nec gratis nobis remitteretur peccatum originale: consequens est absurdum: ergo & antecedens. Sequela probatur. Ex eo quòd peccatum Adami sit peccatum nostrum, ita reddimur per illud digni pœnâ, ut hæc non dicatur infligi *gratis*, ergo si satisfactio condigna Christi fuit nostra satisfactio, non remittitur peccatum *gratis*.

96. 2. In argumento equivocari in voce *Gratis*. aliquando enim hæc vox significat idem quod; *frustra*. seu, *sine causa* & merito. & hoc sensu non infligitur pœna gratis, hoc est sine vllò merito, seu potiùs demerito: quia verè adest demeritum seu culpa. Eodem sensu etiam potest dici nos non iustificari gratis, hoc est, sine omni merito, quia reverà iustificamur propter merita & Satisfactionem Christi, sive ea sit *nostra*, sive *pro nobis*.

M m m 2

aliquando

aliquando autem, & Theologicè vox, *Gratis*, significat *Gratiâ*, hoc sensu, dicimur justificari gratis, nempe interveniente Gratiâ novâ ultra Gratiâ satisfactionis Christi. Nam merita Christi nemini profunt, nisi cui applicentur. omnis autem eorum applicatio est nova Gratiâ: ergo semper justificamur gratis. Præterea, loquendo etiam de ipsa satisfactione Christi quatenus per illam justificamur, verè per gratiam justificamur, quia quod satisfactio Christi sit nostra satisfactio, hoc est, quod Christus sit nostrum caput, & ponat pro nobis talem satisfactionem, est utique Gratiâ. Denique, possumus dici justificari gratis & sine merito seu satisfactione propria strictissimè sumpta, hoc est, quæ sit essentialiter & immediatè, ac sine applicatione propria, non tamen sine satisfactione mediâtè propria, hoc est, appropriata per applicationem capitis: & quia hæc appropriatio est gratia, ideo ut sic justificamur gratis seu per gratiam.

§. V.

Utrum satisfactioni condigna repugnet, esse ex acceptis ab offenso, vel ex ejus bonis.

97. DICO 4. Satisfactio condigna potest fieri ex acceptis ab offenso. Probatum à pari. Satisfactio ex Justitia Commutativa potest fieri ex illis bonis, quæ quis prius titulo donationis accepit à Creditore. Atqui in condigna satisfactione non subest specialis ratio repugnantia: ergo &c. Itaque licet satisfactio Christi procedat ex dono & beneficio Incarnationis, & alijs auxilijs præcedentibus ipsa opera Christi, hoc tamen non minuit valorem satisfactionis. ad hunc enim plus non requiritur, quam ut opera liberè procedant.

98. DICO 5. Satisfactio condigna potest fieri ex bonis offensi hoc sensu, quod ipsa opera satisfactoria sint vera dona & bona illius cui satisficit. Probatum pariter ex Justitia. Qui rem alienam injustè detinet, tenetur ad restitutionem illius rei, & illam restituendo satisficit: atqui tunc restituit quod est ipsius creditoris: verè enim ille, & non restituens est dominus: ergo potest ex Justitia commutativa satisfieri pro offensa ex bonis offensi. Accedit, quod bona opera quæ facimus, sunt quidem bona & dona Dei, sed hæc ita sunt, ut simul etiam propriè sint bona nostra, prout definitum est in Trident. ergo per talia opera satisficit Deo etiam ex bonis nostris, esto sint etiam bona Dei. Sunt autem & dicuntur esse bona nostra, quia procedunt à nostra voluntate, liberè se ad illa determinante.

§. VI.

Utrum Satisfactio Christi fuerit ex alijs Indebitis.

99. DICO 6. Satisfactio Christi fuit sufficienter ex indebitis. Probatum. Genus humanum quod peccavit, non debebat opera infiniti

valoris, qualia sunt opera Christi: quia hæc generi humano impossibilia: ergo non potuit dari ab homine. Deinde, opera quæ Christo exhibuit, non processerunt ex vili obligatione Theologica, hoc est, sub præcepto, ut infra probabo. Obligationes enim Theologice non reperiuntur nisi in supposito peccabili. Christus autem erat impeccabilis. Præterea, ut bene advertit Recentior, non omne debitum obicit condignæ satisfactioni, sed illud solum, quod non solum fundatur in alio titulo, sed etiam tendit ad aliam actionem distinctam ab ea actione quæ fertur pro satisfactione. Explico. Debes mihi Centum, titulo emptionis. Deinde fueris mihi centum, & inde debes centum titulo furti. Si hos centum velles dare in solum pro mercedem quam emisti, non satisfaceres, quia illos debes titulo furti, qui titulus tendit ad aliam distinctam restitutionem quam tendat titulus emptionis. verò si vovisses solvere omnia debita, & ex te obligatus esses solvere pretium mercis, solvens centum satisfaceres tam Voto quam Justitiæ, quæ obligatio Voti non tendit ad aliam actionem tendendam, sed ad illam eandem ad quam tendit emptio.

Quapropter, etiam si concederemus Christum ex præcepto strictè sumpto fuisse obligatum redimere genus humanum, hoc debitum non constaret condignæ satisfactioni: quia illa obligatio tendebat ad eandem actionem, ad quam tendit titulus offensa.

§. VII.

Utrum Satisfactio Christi debuerit acceptari.

100. DIXIMUS supra, quod quando ab offenso exhibetur condigna satisfactio, debet acceptari ab offenso, ita ut non possit amplius rationabiliter infensus. Et hoc quidem certum est, quando exhibetur immediatè ab ipso offensore, vel etiam ab alio, qui nomine Offensis mandantis, adeoque nomine procuratorio exhiberet, v. g. Rex per suum Legatum. Debitum tamen est, quando alius pro alio, v. g. amicus causâ satisfactionem exhiberet, an deberet acceptari, & communior Sententia negat. Vult Vasquez & Lugo docent, satisfactionem Christi potuisse non acceptari. Econtra P. VVadagnan alique RR. putant necessariò fuisse acceptam. Ego hanc controversiam aliter puto componi posse, & Auctores conciliari.

101. DICO 7. De conceptu condignæ satisfactionis non est, quod debeat acceptari. Ita videtur mihi supponere S. Thomas, loco citato, ubi tradit, quod amicus pro amico possit condignè satisfactionem ferre: atqui nemo dixerit, talem satisfactionem debere ab offenso acceptari. Potest enim offensus rationabiliter exigere, ut offensor personaliter satisficiat. Ratio est, quia per condignam satisfactionem, aliud non intelligimus, quam illam satisfactionem, quæ si exhiberetur ab ipso offensore, deberet acceptari: atqui potest alius pro me exhibere

bere talem satisfactionem, quæ si exhiberetur à me offensore, deberet acceptari: ergo esset condigna satisfactio, etiam si non debeat acceptari quando offertur ab alio.

102. Declaratur à pari. Haberet se enim tunc talis satisfactio sicut Meritum condignum premium, cujus dignitati nihil officit, quod non debeat acceptari: Simili modo, quando quis debet alteri equum, si pretium justum loco equi offerat, dicitur offerre solutionem condignam debito, & tamen creditor non tenetur acceptare. Atqui aliena satisfactio est aliud pro alio: ergo potest intelligi condigna, quin debeat acceptari.

103. DICO 8. Satisfactio Christi in ordine ad totum suum effectum seu fructum, ad quem obtinendum erat instituta, & defacto est acceptata, non debuit acceptari. Probatur. Satisfactio Christi habet non solum rationem satisfactionis, sed simul etiam indivisibiliter habet rationem Meriti: & Christi satisfactio non fuit instituta præcisè ad hoc, ut Deum placaret, hoc est, ex inimico faceret non inimicum, sed etiam, & præcipue ad hoc, ut Deum nobis reconciliaret, atque pristinae amicitiae restitueret, & iterum ad finem supernaturalis beatitudinis elevarer, quo per peccatum originale excideramus: atqui ut supra vidimus, meritum in ratione meriti non debet à præmiante necessariò acceptari: ergo licet meritum & satisfactio Christi fuerit digna omni fructu quem defacto consecuta est, imò & majori in infinitum, non tamen debebat acceptari ad omne illud, ad quod defacto est acceptata, sed potuisset ad aliquid minus acceptari.

104. DICO 9. Non potuit Deus velle Christum esse caput Generis humani in hunc finem, ut pro genere humano offerret satisfactionem condignam, & tamen illam non acceptare; adeoque satisfactio Christi ut capitis, debuit acceptari ad effectum placationis & etiam reconciliationis indefinitè & indeterminatè, hoc est, præscindendo ab ultima determinatione ad hunc vel illum gradum, ad has vel illas condiciones & circumstantias. Probatur. Hoc ipso quod Deus voluerit Christum esse caput humani generis in ordine ad condignè satisfaciendum, hoc ipso inquam, voluit satisfactionem Christi esse interpretativè nostram, ut jam supra probatum est: atqui qui vult aliquam actionem alterius esse interpretativè meam, debet se erga me perinde gerere, ac si egomet illam actionem exercissem, alioquin argueretur esse sibi ipsi contrarius, ergo &c.

105. Quod autem debuerit acceptari non tantum secundum rationem præcisam satisfactionis in ordine ad placationem, sed etiam ad concedendam secundam elevationem ad finem supernaturalem, & reparandam amicitiam, mihi ex eo fundamento certum est, quia Christus constitutus est caput in ordine supernaturali, nec venisset, si hoc premium carendum fuisset. Debuit ergo satisfactio Christi acceptari etiam quoad se-

cundam elevationem, hac ratione, ut quibuscunque deinde per media à Christo instituta applicaretur, illis etiam in ratione reconciliationis prodesset. Imò ita debuit acceptari, ut aliquibus (indefinitè) esset ipso facto applicanda. Nam si nulli fuisset applicanda, finis Incarnationis non fuisset obtentus: parum enim honorificum & gloriosum fuisset Christo, si duntaxat hoc obtinuisset, ut homines possent reconciliari, & tamen nullus fuisset reconciliatus.

106. Cum hoc tamen fiat, adhuc esse speciale gratiam, quotiescunque alicui determinato homini contingit applicatio Meritorum Christi, siue illa fiat interveniu Sacramenti, siue per actum dilectionis Dei. Nam, ut in tr. de Gratia vidimus, potest aliquod bonum esse debitum generi humano indeterminatè & vagè, & tamen quando huic vel illi determinato homini conceditur, est respectu illius speciale Beneficium.

107. Hinc facile intelligitur, quâ ratione Christus pro omnibus hominibus mortuus sit, neque tamen per suam mortem formaliter omnium culpas & offensas deleverit, ut traditur in Trid. sess. 6. c. 2. his verbis. [Verum, etsi ille pro omnibus mortuus est, non omnes tamen mortis ejus beneficium recipiunt, sed ij duntaxat, quibus meritum passionis ejus applicatur.] Ratio à priori est, quia condigna satisfactio exhibitæ immediatè ab alio quàm ab offensore, non plus nec aliter debet acceptari, quàm quo modo vult acceptari & prodesse ille, qui satisfacit. atqui Christus noluit aliter prodesse suam passionem, quàm mediante applicatione à se instituta: ergo non debuit ad ulteriorem effectum, aut sine hac applicatione acceptari: esto ex se digna fuisset, ut etiam illis prodesset, quibus non applicaretur specialiter, si Christus Dominus ita voluisset.

108. Objicit tamen Vasquez ad probandum, quod nullo sensu debuerit necessariò acceptari. Satisfactio unius pro alio, quantumvis perfecta sit, non reddit alterum formaliter dignum apud Deum quem offendit: quia satisfactio aliena non est forma physice inharens & renovans peccatorem interiùs: ergo relinquit illum in eodem statu, in quo ipsum invenit: ergo ut per hujusmodi alienam satisfactionem tollatur culpa, necessaria est Dei voluntas, eam acceptans ad talem effectum. 2. Distinguendo consequens: ergo requiritur voluntas Dei, quæ tamen formaliter alia non sit, quàm voluntas, quæ vult Christum esse caput generis humani, concedo,

quæ sit formaliter alia, nego consequentiam.

§. VIII.

Virum, & ex quo fundamento Merita Christi habeant Valorem infinitum ad premium majus & majus in infinitum.

109. Dicendum est 1. Merita Christi fuisse simpliciter infiniti Valoris. Probatur Conclusio 1. Auctoritate Clementis VI. in *Extrav. Unigenitus de poenit. & remissionib.* ubi Pontifex asserit, Thesaurum quem Ecclesia habet ex meritis & Satisfactione Christi, non posse exhauriri aut minui, quia merita illius sunt infinita, adeo ut propter Unionem ad Verbum, una gutta sanguinis sufficeret pro redemptione totius generis humani.

110. Ratione probant Conclusionem Ragusa & Tannerus, hoc modo. Ille actus meritorius est infinitus, qui offert rem valoris infiniti: sed Christus suis actibus meritorijs obtulit Patri Caelsti rem valoris infiniti, nempe seipsum: ergo &c. Major probatur. Tantum valet actus seu oblatio, quantum valet res oblata; ergo si res oblata habet valorem infinitum, etiam oblatio erit valoris infiniti.

111. Hæc tamen probatio communiter non recipitur. Ex ea enim sequi videtur, etiam Beatissimam Virginem elicuisse actus infiniti valoris, & puram creaturam posse condigne satisfacere pro peccato generis humani. Sequela probatur. Nam B. V. etiam obtulit Patri Caelsti Filium suum infiniti Valoris. Item si verbum vniretur alicui agno, quem homo offerret & sacrificaret pro genere humano, offerret rem infiniti valoris.

Respondent negando paritatem. Quia ad hoc ut oblatio accipiat valorem infinitum à re infinita oblata, debet offerens habere plenum Jus in illam rem: tale Jus habuit Christus in se, non item B. V. aut homo in Christum aut agnum assumptum.

Sed contra. Qualecunque Jus habuit Christus quod non habuit B. Virgo, illud per sui oblationem nec abdicavit à se, nec abdicare potuit, quia competebar illi ut Deo: ergo licet habuerit Jus quod non habuit B. Virgo, non propterea plus obtulit, quam obtulerit B. V. Vtremque, Pater Caelstis per oblationem à Christo factam, nihil novi juris acquisivit, quod non habuerit antè, excepto ipso actu voluntatis humanæ de novo posito: atqui hic actus non fuit aliquid infinitum: ergo quicquid ultra hunc actum obtulit, quod esset aliquid infinitum, illud etiam obtulit B. V. ergo majus Jus Christi in rem oblatam, non facit ut oblatio Christi fuerit oblatio præstantioris rei, quam fuerit oblatio B. Virginis.

112. Confirmatur. Ponamus Patrem Caelstem noluisse in effectu ipso, seu ipso facto Christum in cruce immolari, sicut noluit immolari Isaacum ab Abrahamo, tunc sola interna affectio & parata voluntas Christi sufficeret ad redimendum genus humanum: ergo sufficeret sola oblatio affectiva rei infinita. Quæro nunc, si purus homo elicuisset talem affectum, quo paratus esset

seipsum offerre etiam tunc, quando natura fuisset à Verbo assumpta: quæro, inquam, quid huius affectui deesset, quominus sufficeret ad redimendum genus humanum? An Jus actuale in rem infinitam? atqui hoc non est necessarium, si sufficere potest affectiva oblatio: ergo si hæc non sufficit in pura creatura, & tamen sufficeret in Christo, hæc sufficientia non provenit adæquate ex effectu offerendi rem infinitam, sed ex actuali dignitate Personæ offerentis, ut dicemus: cum per hanc solam differat Christus à puro homine, in se suo posito.

113. Melius ergo probatur Conclusio illa ratione, quam paucis indicavit Pontifex in verbis citatis. Opera meritoria & satisfactoria dignificantur in ordine ad premium à dignitate Personæ operantis: sed hæc in Christo est infinita: ergo ejus opera dignificantur infinitè: atqui non dignificantur infinitè, si posset eorum dignitas exæquari premio aliquo determinato finito: ergo dignificantur ad premium majus quocunque premio finito, hoc est, quocunque premio retributo nondum est verum dicere: majore premio non sunt digna merita Christi.

114. Pro majori hujus argumenti declaratione sciendum est, dignitatem operis ad premium, esse formam contradistinctam ab opere ipso, considerato præcisè secundum suam bonitatem & laudabilitatem moralem, quam habet entitate sua & objecto. Hinc nostra bona opera supernaturalia non merentur de condigno vitam æternam, nisi sint opera facta in gratia sanctificante, quæ est forma dignificans illa opera, ut habetur in Conc. Trid. sess. 6. c. 16. & sess. 4. c. 1. propterea primam Gratiam sanctificantem non meretur de condigno, ut dictum in tr. de Meritis.

115. Eodem igitur modo Verbum divinum unitum Humanitati, hoc ipso quod terminando Naturam, & complendo eam in ratione Subsistenti in Persona Verbi, faciat, quod opera illius humanitatis sint verè opera Dei, hoc ipso, inquam, dignificat illa ad aliquod premium proportionatum. Hinc verò

Deducitur ulterius, quod cum dignitas Verbi sit in se infinita, hoc ipso plus dignificet, quam quæcunque dignitas creata possibilibus. Hæc autem major dignificatio utique non debet esse meritis titulus, hoc est, non debet tantum majorem titulo, dignificare ad aliquid determinatum, ut ad premium A. ad quod etiam, sed inferioris titulo, posset dignificare dignitas finita & creata: sed debet esse dignificatio ad premium, quo magis excogitari non potest: omne enim premium, quo potest excogitari majus, potest esse premium condignum alicujus dignitatis creatæ, vixque quæ potest semper augeri in infinitum.

116. Confirmatur. Sicut se habet simpliciter ad simpliciter, ita se habet magis ad magis: atqui prima per quam dignus à non digno distinguitur, dignificat simpliciter ad premium: ergo si comparatur magis dignus cum minus digno, forma magis dignificat

dignificans dignificabit ad plus præmij, quàm forma minus dignificans: ergo à primo ad ultimum, dignitas Verbi dignificabit ad omne præmium excogitabile in infinitum: ergo ejus opera sunt valoris simpliciter infiniti. Ratio est, quia omne illud est in suo genere excogitari non potest: sed majus in illo genere excogitari non potest: sed non potest excogitari meritum majoris valoris, quàm quod est dignum omni præmio excogitabili. Ergo &c.

§. IX.

Solvuntur Objectiones.

117. Obijcies 1. Personalitas divina non est adæquata ratio constitutiva meriti in ratione meriti, quia meritum ut meritum constat etiam Bonitate morali operis, & potest ex hoc capite constitui in genere meriti imperfecti, seu inferioris: ergo ex infinitate Personæ non infinitabitur meritum simpliciter quoad valorem, sed tantum secundum quid, & in genere valoris imperfecti: ergo iste valor non est simpliciter infinitus. Probatur consequentia. quia pro diversitate bonitatis moralis etiam crescit valor: ergo valor operis habentis minorem bonitatem moralem, erit etiam minor: ergo hocipso non erit simpliciter infinitus.

118. Ad hanc objectionem respondet Card. de Lugo à n. 14. Distinguendo duas formalitates in operibus Christi, nempe rationem meriti, & rationem Valoris: in ratione meriti fatetur non esse simpliciter infinita, quia non habent infinitam vim movendi, sed finitam, & unum potest habere majorem vim movendi quàm alterum, & esse melius altero, quoad honestatem desumptam ex objecto & modo tendendi. In ratione verò Valoris, docet opera Christi meritoria omnia esse æqualia, hoc est omnia & singula valere præmium quodcumque excogitabile: adeoque licet unum magis moveat altero, non tamen movet ad plus quàm alterum.

119. Declarat hoc auctor vltimè hoc modo. Dignitas Personæ non elevat aut dignificat valorem operis ad majus præmium, formaliter loquendo, sed tantum materialiter. consideratur enim ipsum opus bonum antecedenter ad cognitionem personæ, & solum secundum bonitatem moralem quam habet, & quæ placet Deo, & ut sic æstimatur illud opus esse dignum magno præmio. Deinde verò ad discernendum, quodnam futurum sit magnum præmium. attenditur ad dignitatem Personæ præmiandæ, cujus dignitas potest esse tanta, ut licet præmium A. esset magnum respectu alterius, v. g. respectu hominis plebei, non tamen esset magnum respectu Principis, &c.

120. Hinc ad propositum deducit auctor, valorem meritorum Christi esse simpliciter infinitum, licet in ratione meriti non sint infinita. Nempe quia Christus est Deus, respectu cujus nullum præmium finitum & determinatum est

quid magnum: ergo valor se extendit vltra quodvis determinatum præmium finitum: ergo ad præmium quodcumque excogitabile, majus & majus in infinitum.

Hanc doctrinam, quam nemo non videt esse plenam ingenio & judicio, ad rigidum examen revocavit Arriaga d. 10. quæ tamen illi obijcit, procedunt ex proprijs principijs hujus auctoris, quæ jam alibi rejecta sunt.

121. Ego imprimis assentior Cardinali de Lugo quoad hoc, quod spectat à bonitate morali operum, detur, aut certè dari possit in operibus Christi inæqualitas, & consequenter ut sic non habeant bonitatem infinitam: quod etiam agnoscit Card. Pallav. n. 103. dicens, [merita Christi non esse infinita secundum se, & ratione bonitatis propriæ: vnus enim actus Christi potuit esse melior alio, & collectio plurium actuum melior quàm vnus actus: alioquin non magis placuisset Christus Deo per obedientiam vsque ad mortem, quàm si tenuissimum actum supernaturalem eliciuisset: & ideo disparem etiam habuere vim ad movendum Deum in actu secundo, ut patuit ex eo, quod Deus voluit reipsa totam illam collectionem meritorum, & non fuit contentus vnicò actu,] Ita Pallavicinus.

122. Assentior Lugoni 2. quod antequam consideretur dignitas Personæ, non possit Remunerator adhuc determinare gradum præmij materialiter & absolute loquendo, sed tantum formaliter & respectivè. Ratio est, quia pro diversitate dignitatum, diversus etiam est valor operum in ordine ad præmia materialiter taxanda.

Illud tamen vltimè explicandum est, quæ ratione omnis Christi actus promeritus sit præmium magnum ratione suæ Bonitatis Moralis, & promeritus fuisset per quemcumque inferioris notæ actum. Deinde etiam si concederetur, quod aliquis actus Christi promeritus esset præmium solummodo parvum, adhuc fuisset infiniti valoris.

123. Ad primum dico, ideo omnem actum Christi promeritum, & promeriturum fuisse præmium magnum, quia omnes ejus actus fuerunt supernaturales, & dignificati à Sanctitate Christi: ergo ad minimum promeriti sunt aliquem gradum Gratiæ sanctificantis, non quidem qui daretur ipsi Christo habenti jam plenitudinem Gratiæ, sed alteri supposito: atqui omnis gradus Gratiæ sanctificantis est secundum se quid magnum: esto posset dici quid parvum respectu maximæ intentionis Gratiæ. ergo &c.

Ad 2. dico, hoc ipso quod omnis actus meritorius Christi fuerit dignificatus à dignitate infinita, quidquid Christo dari potest in præmium, est respectu illius dignitatis aliquid parvum: ergo omne excogitabile præmium erit aliquid parvum: non esset autem parvum omne præmium excogitabile, si aliquod determinatum præmium adæquaret actum Christi etiam infimum: posset enim

ed usque

ed vsque augeri, vt evaderet primum magnum: ergo omnis actus Christi, quomodocumque remissus aut facilis, modò fuerit meritorius, quocumque sensu dicatur meritis esse primum parvum, semper tamen est meritis omne primum excogitabile, quia respectu Christi & cujuscunque actus illius meritorij, omne primum excogitabile est parvum.

124. Hinc patet, quid ad objectionem sit respondendum. Negatur enim consequentia: quia obiectio saltat à Bonitate Morali ad Valorem actus, desumptum à dignitate personæ; quæ tamen sunt distinguenda; nam bonitas moralis non includit dignitatem personæ, sicut valor.

Obijcies 2. Si dignitas Personæ augetet valorem operum, multa inconvenientia sequerentur, v. g. si inter Canonicos aliquis esset Princeps, tunc in distributione Præsentia vt vocant, plus deberet accipere Princeps quam Nobilis: item si Princeps dans nomen militiæ, à principio stationem communem obiret, deberet illi majus stipendium persolveri, quam gregario militi: item quando proponeretur primum aliquod fastidium, vbi diversarum dignitatum personæ concurrere, simulque certare solent, primum quod esset condignum respectu vnius, non esset condignum respectu alterius; quæ omnia sunt contra sensum & praxin. R. Instantias has nimium probare, nempe quod major dignitas non mereretur majorem honorem, quia Canonico Principi non exhibetur in choro major honor, quam si non esset Princeps, & Princeps miles equitans cum suo Duce Nobili, debet sinistram latum occupare, vt ipse spectavi. Itaque neganda sunt omnes sequela: Quando enim dicitur, quod dignitas personæ taxet valorem operis, intelligendum est de dignitate aliquo modo conducente ad ipsum opus, & quæ aliquo modo operi impendatur, hoc est, quæ sit proprium & competens ac proportionatum principium talis operationis, & non se habeat impertinenter. Jam verò in allatis exemplis habet se major illa dignitas impertinenter, & censetur ad talem actum tantisper seponi. Non ita se habet Gratia sanctificans, vel vno hypostatica ad actus supernaturales; sunt enim horum proprium & proportionatum principium seu radix. Vnde quando actus supernaturalis ponitur sine tali radice præexistente, non habet formam dignificantem, quia non procedit à suo principio competente: sicut si miles aliquis gregarius faceret facinus Rege vel Duce dignum, & quod à Duce fieri debuisset, non propterea mereretur de condigno illud ipsum primum, quod de condigno meritis esset Dux, si illud perpetrasset. Econtra si Dux aliquis ageret Duce indignum, quod tamen deceret gregarium militem, v. g. pulsaret tympanum, vel fistularet militibus procedentibus ad excubias, talis actus utique non dignificaretur à dignitate Ducis, quin potius pro premio reprehensionem mereretur, quod ad actus suæ Personæ & officio indignos se demississet.

125. Obijcies 3. In injurijs realibus, hoc est commissis in bonis fortunæ, (nam aliter accipiunt Jurista; nempe prout opponuntur rebus) earumque compensationibus, teste Aristotele 5. Eth. c. 4. nihil interest quis læserit, sed solvitur ratio quantitatis Damni, & Restitutio ergo valor operis non crescit ex dignitate læsantis. R. Distinguendo consequentiam: Valor operis vt præstandi ex Justitia commutativa, & pro damno injuste dato, concedo: valor operis vt Meritorij, & in ordine ad primum, nego consequentiam. Disparitas est, quia Justitia respicit & intendit Aequalitatem Juris alieni, & vt tantundem habeat post læsionem, quantum laboraret, si læsus non esset: jam verò qui lædit, non propterea minus lædit in bonis fortunæ, quod qui lædit, sit dignior alio tantundem damni conferente. Meritum verò respicit liberalitatem remuneratoris: & dignitas operi impenso est mensura proportionis premij cum merito respectu talis personæ: ergo quod est major dignitas, meretur majus primum.

126. Obijcies 4. Si pro dignitate personæ meritis cresceret valor meriti, tunc etiam pro dignitate remuneratoris cresceret valor premij: sed hoc est absurdum: sequeretur enim, quod quod dignior esset remunerator, ceteris paribus minus dando aequè condignè premiare, alius inferioris dignitatis remunerator. Valde ulterius infertur, quod Deus retribuendo quantumvis vilem, adequaret, imò superaret, quodcunque præstantissimum meritum, quod est infinita dignitatis.

Respondent aliqui, assignando hanc disparitatem: quod incrementum valoris meriti pro majori dignitate merentis, plurimum condone & promoveat finem à natura intentum in instituenda honestate remunerationis & premij, qui finis est, vt alliciantur homines ad egregia opera præstanda: at verò, incrementum valoris premij pro dignitate remuneratoris, hunc finem potius impediret quam promoveret: ergo illud primum debebat institui, non hoc posterius.

Hæc tamen responsio non est fundametalis. Non omne quod majorem stimulum addat bene operandi, debuit hoc ipso à natura institui, alioquin debuisset natura inducere obligationem premiandi, quam tamen non induxit: instituit ergo poterat Natura per æquale primum æqualem omnibus stimulum indidisse; vel si hoc non sufficiebat, hæc insufficiencia esset ulterius declaranda. Itaque

127. Respondet aliter P. Esparza q. 10. ad 2. disparitatem esse, quod qui subit laborem, & operatur difficultatem operis meritorij, quare in compensatione suam utilitatem, cujus mensura est quod accipitur, & non dignitas conferens, at remunerans premiando quærit gloriam ex obsequio: ad gloriam autem remuneratoris conferit plurimum dignitas obsequentis.

Hæc responsio non est Univerſalis, ſolùm enim procedit de illis Meritis, quæ in obſequium remuneratoris dirigitur, quali hæc ſola dignificatur à dignitate operantis ad majus præmium, quod eſt falſum. Nam & quæ ad nullius alterius obſequium dirigitur, ſed ſolius operantis honeſtatem quarunt, dignificantur ad majus præmium.

118. Aliter ergo, & juxta dicta, reſpondeo, negando paritatem. Diſparitas eſt, quia, ut dictum eſt, præmium debet dari ſecundùm æſtimabilitatem quam habet apud talem perſonam: unde id quod reſpectu inferioris eſſet æſtimabile, reſpectu ſuperioris non eſſet æſtimabile, ſed parvum & vile. Non præmiaretur autem condignè, ſi cui pro opere egregio daretur præmium vile. Verbo. Valor & æſtimatio præmij vileſcit ex majori dignitate merentis, & per conſequens valor meriti inde creſcit: v. g. ſi gregario militi pro Ducali facinore darentur centum aurei, eſſet præmium magnum, & condignum, quia centum aurei ſunt valde æſtimabiles tali conditioni hominum: ſi verò pro eodem facinore darentur Duci, putaret ſe potius contemni quàm honorari: ergo ut condignè præmiaretur, major longè ſumma danda eſſet: ergo ex eodem capite ex quo decreſcit valor præmij, creſcit valor meriti. Jam verò dignitas præmiantis non auget valorem præmij; præmians enim vnicè quarit utilitatem illius qui præmiatur: non eſt autem utilius accipere centum à Rege, quàm à Mercatore, nunquam enim valebunt plùs quàm centum, ex eo quòd accepti ſint à Rege.

119. Obijcies 5. Si dignitas major argueret valorem operis, ſequeretur, etiam plus præmij pro æquali opere accepturum eſſe eum, qui eſt ſanctior, quàm eum qui eſt minùs ſanctus: conſequens videtur abſurdum, & contra lenſum communem: ſequeretur enim, quòd ſi quis ſanctiſſimus, in fine vitæ eliceret actum tenuiſſimum meritorium, quòd, inquam, per illum actum tantum præmij conſequeretur, quanta erat tota ſanctitas præcedens: quia à quovis gradu illius ſanctitatis dignificaretur ad novum gradum gratiæ & ſanctitatis.

Ad hanc objectionem reſpondet Ariaga, negando ſequelam. Sed nullo jure negari poſſet: & videtur eſſe clara S. Thomæ in 2. diſt. 29. q. 1. a. 4. dicentis, quòd quantò majori gratiâ actus informatur, tantò magis ſit meritorius. Ad objectionem ergo conſeſſa ſequela, negatur Minor; ad cujus probationem negatur ſequela: nam gratia actum præcedens, non dignificat actum ad majus præmium ſecundùm proportionem Arithmeticam, ſed ſecundùm Geometricam, majoris ad minus, de qua re dixi in Tr. de Gratia.

120. Replicabis tamen. Si major Gratia dignificat ad majus præmium, & majorem ſatisfactionis valorem, ſequitur, eum qui in purgatorio eſt ſanctior alio, cæteris paribus eſſe clementius puniendum. Ad hanc replicam poſſet reſponderi primò cum Card. de Lugo n. 67. conce-

dendo ſequelam, quæ ſanè nihil habet inconveniens, poſſetque probari ex humana Politia, in qua videmus pro æquali delicto inæqualiter puniri nobilem & plebejum.

Reſponderi tamen poſſet cum communiori ſententia, negando ſequelam. Diſparitatem aſſignat P. Eſparza, quia animæ in purgatorio habent ſe merè paſſivè, & non ſatisfaciunt, ſed ſatisfaciuntur: atqui in ſatiſfactionem non influunt Gratia vel dignitas præexiſtens, ſed habet ſe otioſè & impertinenter.

Verùm vrgeri poſſet ex humana politia, & aſſignandum diſcrimen, quare in hac levis puniatur ille qui dignior eſt, pro æquali delicto, qui autem eſt minùs dignus, puniatur gravius.

121. Reſpondeo, hoc in humana Politia ex alijs cauſis provenire poſſe, quæ de animabus Purgatorii non procedunt. Imprimis, quia fortassis opera perſonæ dignioris, quæ deinceps ſperantur, ſunt Reipublicæ magis proficua, & horum intuitu aliqua pars pœnæ remittitur, v. g. pœna capitalis mutatur in pecuniariam. Deinde pœna ſecundùm ſe levis, poſſet & ſolet in homine digniore cauſare majorem animi dolorem, vel diminutionem æſtimationis apud alios: & propter hujusmodi effectus hic & nunc annexos, jam creſcit illa pœna ſecundùm ſe levis, & evadit non minùs gravis, quàm ſit illa, quæ propter idem delictum inferiori infligitur, v. g. ſi alicui Comiti interdiceretur acceſſus ad aulam Cæſaream, eſſet fortassis æquè gravis pœna, propter alios effectus connexos, atquè eſt proſcriptio ex Imperio alicujus vulgaris hominis. Denique dici poſſet, quòd nobilitati per modum privilegij concedatur, ut mitius puniantur, ſicut iſdem conceditur Beneficium Competentiæ, ut ſcilicet non poſſint excuſari, & ad ceſſionem Bonorum cogi. Nihil horum accommodari poſſet animabus purgatorii, ut ſanctiores mitius puniantur, ſi cætera ſint paria, quia ſatis illis eſſe debet, quòd majori ſanctitati reſponſura ſit major gloria æterna; nec de alio privilegio conſtat ex SS. litteris aut Eccleſiæ declaratione, aut traditione, ac proinde non eſt aſſerendum.

Hucusque retulimus objectiones quæ generaliter oppugnant incrementum valoris operis juxta incrementum dignitatis. Reſtant ſolvendæ illæ, quibus ſpecialiter oppugnari poſſet valor ſimpliciter infinitus Meritorum Chriſti. Itaque

122. Obijcies 6. Ex eo quòd dignitas Verbi ſit ſimpliciter infinita, non rectè inferitur, inde dignificari opera Chriſti ad valorem ſimpliciter infinitum, quia major dignitas tantum dignificat ad majus præmium ſecundùm proportionem Geometricam, & non Arithmeticam, ut paulò antè dictum eſt: ergo valor meritorum Chriſti non eſt ſimpliciter infinitus. R. Distinguen- do antecedens. Non rectè inferitur quòd dignificet ad præmium æquale ipſi dignitati præexiſtenti, concedo: non rectè inferitur dignificare ad

N n n

præmium

præmium syncategorematicè infinitum, sed semper inferius dignitate operantis, nego.

133. Replicabis. Si per impossibile darentur duo Dij, & vnus alteri præstaret obsequium, tunc vtique plus apud alterum mereretur, quàm defacto Christus promeritus est, qui operatus est per naturam creatam assumptam, quæ videtur dignitatem Verbi quodammodo deprimere, & opus eius vt pote creatum, reddere vile: atqui ille Deus non mereretur nisi præmium syncategorematicè infinitum, hoc est, omne præmium excogitabile! ergo Christus defacto non est illud promeritus. Respondent RR. & inter illos P. Elparza, negando maiorem. Nam Ens simpliciter infinitum hoc gaudet privilegio seu prerogativâ, vt ne quidem per consortium principij creati vilescat. Respondeo tamen vltteriùs, negando suppositum, nempe, quod concipi possit opus Dei per diuinam naturam factum esse meritorium, & hoc ex duplici capite. Primum, quia meritum formaliter dicit arduum, vt dixi in Tr. de Merito: Opus autem diuinum formaliter excludit arduum. Secundò, quia Meritum quâ tale, exigit procedere à natura capaci augmenti felicitatis, quia respicit præmium, hoc autem conceptu iterum formaliter destruitur subiectum illius hypothesi impossibilis, adeoque nugatoria & inutilis, quales omnes sunt, quæ formaliter destrunt conceptum subiecti, vt docui in Logica: cuiusmodi sunt hæc: si homo esset irrationalis: si tenebræ essent lux &c.

134. Obijcies 7. Suprà diximus, quòd dignitas offensi non augeat malitiam offensa in infinitum, vt sit simpliciter infinita: atqui dignitas Merentis non potest magis augere Valorem Meriti, quàm dignitas offensi malitiam offensa: ergo consequenter dicendum esset, quòd dignitas merentis non augeat valorem meriti in infinitum: & sicut malitia offensa non augetur ad omnem penam excogitabilem, ita nec valor meritorum augebitur ad omne præmium excogitabile. 2. Negando paritatem. Disparitas est, quia Dignitas Verbi secundum totam dignitatem suam, prout in seipsa est, dignificat, quia Verbum secundum se totum impenditur operi, & in ratione principij habet proportionem cum illo. Econtra dignitas offensi solum influit in offensam obiectivè, & solum auget in quantum existit in intellectu offendentis: atqui huius cognitio semper est imperfecta & inadequata: ergo dignitas offensi non influit totaliter in offensam.

135. Obijcies 8. Si meritorum Christi valor esset simpliciter infinitus, sequeretur, dari valorem ad præmium impossibile, quia præmium simpliciter infinitum est impossibile. Consequens autem est absurdum, daretur enim meritum quod Deus per nullam potentiam posset præmiando compensare. Pro solutione

Distinguendum est inter efficaciam seu virtutem in actu primo, & eandem vt exit in actum secundum. Itaque quemadmodum philosophi

discurrunt de Omnipotentia Dei, quæ in actu primo est simpliciter infinita, licet actus secundus non possit esse nisi finitus, ita dicendum est, merita Christi esse quidem simpliciter infinita, & valoris infiniti in actu primo, ita tamen vt in actu secundo non obtineat, nec obtinere possit nisi præmium finitum: & sicut Omnipotentia Dei non potest exire in actum secundum, nisi quousque voluntas Dei determinaverit, ita valor meritorum Christi non obtinet in actu secundo nisi quod ipse Christus voluerit & determinaverit: hoc autem semper est Deo possibile, quæ aliam infinitudinem valoris allecit.

136. Obijcies 9. Valor meritorum Christi posset adequatè compensari, si illi in præmium daretur alia vnio hypostatica cum alia natura: ergo valor non est infinitus in sensu posito. Probat antecedens: quia esset equum pretij cum illa vnione per quam merita accipiunt valorem. Respondenti potest primo, negando hypothesin: Repugnare enim videtur, quòd alia Vnio hypostatica detur Christo in præmium, quia respectu Christi non haberet rationem boni præiudicaret enim eius suprema dignitati & dominio in omnes creaturas. Confirmarique potest ex Antiphona Ecclesiæ quæ habetur in Adversu, vbi Christus introducit gloriabundus, in verbis. *Ante me non est formatus Deus, & post me non erit, quia mihi curvabitur omne genu, & adorabitur omnis lingua:* atqui non esset bona hoc gloriatio, si alius Christus posset esse præmium, & aliquid optabile huic Christo, quia existeret aliquis qui illi non curvaret genu. Verum promittendo quòd hoc esset possibile, adhuc respondetur Negando antecedens: nam Vnio hypostatica est tantummodo bonum finitum, & conciliabile ex infra dicendis de Sanctitate Christi.

137. Obijcies 10. Si merita Christi essent infinita, mererentur omne præmium excogitabile in quibuscunque circumstantijs excogitabilibus: sed hoc est falsum. ergo &c. Minor probatur. Ponamus dari duos Christos, tunc si Christus A. mereretur omne præmium excogitabile, mereretur etiam hoc, ne alter Christus exaudiretur in sua petitione: econtra alter mereretur exaudiri, quæ simul repugnant. Ad hoc variè respondetur, & omnibus solvendum est, quia probatur, quòd nec vile præmium mereatur, ponamus enim quòd vnus petat pluviam, alter serenitatem, & per consequens ac indirectè petat alterum non exaudiri: nunquid hæc sunt vilissima præmia? tamen tunc non nisi vnus potest exaudiri.

138. Respondent ergo aliqui primo, negando esse possibiles simul duos Christos, & sic negant suppositum. Verum præsens obijectio non est tanti, vt huc recurramus. Respondenti ergo aliter Card. Pallavicinus, negando quòd illi duo Christi posset petere contraria, voluntate absolutâ, & affectivè efficaci; pro qua responsione multa supponit admodum incerta, & quæ in præsentia est abstinendum. ac proinde

139. Respondeo cum Card. de Lugo, admittendo, quod possint absolutâ etiam voluntate petere contraria, v.g. vnus mortem Petri, alter ejusdem vitam, dico amborum merita & preces fore dignas quæ exaudiantur, in sensu diuino; sed quia dignitas meriti non infert præmiati necessitatem præmiandi, penes Deum esset determinare, quem vellet præ altero exaudire: per quam exauditionem non tolleretur dignitas in actu primo meritorum Christi non exauditi. Neque est vlla repugnantia in duplici dignitate ad contraria & impossibilia, quod pluribus exemplis declarari potest. Clarissimum est, quod assertit Lugo: quando duo æquæ digni concurrunt in petendo beneficio Ecclesiastico, quivis condigne id petit, & indirectè perit alterum non exaudiri: item quando concurrunt duo emptores ad eandem indivisibilem rem emendam, & quivis offert pretium condignum: profectò quivis condigne meretur rem sibi vendi, & non alteri. Quodsi hoc tibi non sufficit, dic, ad providentiam Dei spectare, impedire ne duo Christi petant contraria voluntate absolutâ.

140. Obijcies 11. Si merita Christi essent infiniti valoris, necessitarent Deum ad amorem sui prædicum: quia omne infinitum habet vim iohinitam movendi ad sui existentiam: ergo Deus fuisset necessitatus ad ponendam Incarnationem & merita Christi, quod est absurdum. R. Negando sequelam. ad probationem R. 1. Distinguendo assumptum. Quod est infinitum bonum bonitate infinitâ propriâ & non alienâ, concedo: bonitate tantum alienâ, nego: tunc enim sufficit, quod illa bonitas ametur necessariò, quæ suam bonitatem communicat, & sic Verbum amat necessestariò. R. 2. aliter distinguendo. Infinitum bonum ex prædicato primario, necessitatur, concedo: ex prædicato secundario, fundato in alio primario finito, nego. Valor operum Christi fundatur in bonitate morali, quæ etiam in operibus Christi est finita.

CONTROVERSIA IV.

Virum Satisfactio Christi fuerit ex rigore Iustitiæ.

§. I.

Quedam ad Statum Questionis præmittuntur.

141. Notandum 1. Ad hoc vt quis dicatur ex rigore Iustitiæ Commutativæ (de qua est hic sermo) satisfacere pro aliquo debito, necesse est, vt illud debitum non sit debitum qualecunque, v.g. ex Pietate, Gratitude, Charitate, sed, quod proveniat ex Jure Activo alterius, seu, ad quod præstandum obligetur à voluntate alterius, potest ita obligare in suum commodum aut beneplacitum, vt ex profecto declarabitur in Tr. 2. de Jure & Just.

142. Notandum 2. Præsentem controversiam potissimum in eo consistere, an inter Deum & Christum intercesserit aliquod pactum seu conventio, vi cuius Christus fuerit ex Iustitiâ commutativa obligatus præstare illas actiones, quibus redemit genus humanum: item an Deus, exhibitis illis actionibus, fuerit ex rigore Iustitiæ commutativæ obligatus ad ea deinde præstanda, quæ redemptio generis humani requirebat, & in quâ per pactum præcedens conventum fuerat.

143. Notandum 3. Questionem præsentem posse in duplici sensu agitari. Primus est, an ex hypothesi, quod inter Deum & purum hominem possit huiusmodi pactum vel promissio seu conventio intercedere, inducens vel vtrinque, vel ex vna parte obligationem Iustitiæ, an, inquam, tunc ejusmodi pactum etiam potuerit intercedere inter Deum & Christum, vel an in hoc sit specialis repugnantia. Et hunc sensum sub hac hypothesi examinabo §. seq. Secundus sensus est circa ipsam hypothesin, an illa possibilis sit, an inquam inter Deum & puram creaturam possit intercedere huiusmodi pactum, quo Deus ex Iustitiâ obligetur creaturæ ad aliquid præstandum. Item an contingere possit, vt creatura Deo obligetur ex Iustitiâ, & peccando contra illam possit obligari ad aliquam restitutionem, spectantem ad Iustitiâ commutativam. de quibus ponentur reliqui §§.

144. Notandum 4. Omnes Virutes morales quæ inter homines reperiuntur, etiam esse Deo tribuendas, exceptis illis quæ vel supponunt vel involunt imperfectionem, cuiusmodi est Obedientia, quæ involuit subjectionem & inferioritatem, Gratitude, quæ supponit subiectum capax Beneficij, Pœnitentia, quæ supponit culpam, & sic de pluribus. Questio ergo est, an Iustitiâ Commutativa involuat vel supponat aliquam imperfectionem, propter quam Deo tribui non possit.

§. II.

Virum Satisfactio ex rigore Iustitiæ repugnet in Christo ex speciali ratione.

145. DICO 1. Nulla est in Christo specialis repugnantia, quod minus potuerit Deus Christo, & Christus Deo obligari ex pacto, si hoc non repugnat inter Deum & puram creaturam. Probatur, referendo & dissolvendo ea, quæ videri possent specialem repugnantiam arguere.

146. Obijciatur ergo 1. Iustitiâ est Virtus ad Alterum: atqui inter Deum & Christum non est sufficiens Alteritas: ergo non potest intercedere obligatio ex Iustitiâ. Minor probatur. Christus in recto, & vt principium Quod, importat ipsum Verbum: sed Verbum non est distinctum à Deo: ergo Creditor & Debitor non essent sufficienter distincti. R. Vt jam supra in simili responsum est, negando minorem: sicut enim ad merendum & ad obediendum sufficit Alteritas in ratione natura &

N n n 2

ra &